# Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2296/2013, ECLI:CZ:NS:2014:29.CDO.2296.2013.1

**Číslo:** 69/2014

**Právní věta:**

Ustanovení § 95 odst. 2, věty první, o. s. ř. brání tomu, aby okresní soud připustil změnu návrhu (žaloby), jestliže by k projednání a rozhodnutí změněného návrhu (žaloby) byl (podle ustanovení upravujících věcnou příslušnost, zejména § 9 o. s. ř.) v prvním stupni věcně příslušný krajský soud; jestliže však soud změnu návrhu (žaloby) přesto (nesprávně) připustí, je svým usnesením vázán (§ 170 odst. 1 o. s. ř.).

Rozhodne-li vrchní soud postupem podle § 104a odst. 2 o. s. ř. o věcné příslušnosti, nemůže být otázka věcné příslušnosti znovu úspěšně nastolena ani tehdy, připustí-li následně soud prvního stupně změnu návrhu na zahájení řízení (§ 95 o. s. ř.), a to bez ohledu na to, jsou-li k projednání a rozhodnutí změněného návrhu věcně příslušné (podle ustanovení upravujících věcnou příslušnost, zejména § 9 o. s. ř.) soudy jiného stupně.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 27.02.2014

**Spisová značka:** 29 Cdo 2296/2013

**Číslo rozhodnutí:** 69

**Číslo sešitu:** 7

**Typ rozhodnutí:** Usnesení

**Hesla:** Příslušnost soudu věcná, Změna návrhu na zahájení řízení

**Předpisy:** § 107a odst. 7 o. s. ř.
§ 11 odst. 1 o. s. ř.
§ 95 o. s. ř.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*O k r e s n í s o u d v Liberci rozsudkem ze dne 30. 11. 2011 zamítl „žalobu“ o určení, že ke dni zániku manželství „žalobkyně“ a třetího „žalovaného“ byl tento „žalovaný“ jediným společníkem čtvrté „žalované“ (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).*

*K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci k odvolání navrhovatelky usnesením ze dne 29. 1. 2013 zrušil rozsudek okresního soudu a věc postoupil věcně příslušnému Krajskému soudu v Ústí nad Labem.*

*Odvolací soud vyšel z toho, že:*

*1) Navrhovatelka (žalobkyně) se návrhem (žalobou) ze dne 25. 8. 2008 domáhala vyslovení neúčinnosti „notářského zápisu sepsaného dne 11. 5. 2007 JUDr. V. Š., notářkou“.*

*2) Podáním ze dne 25. 3. 2009 změnila návrh (žalobu) tak, že se nadále domáhá určení neplatnosti rozhodnutí Ing. M. P., CSc., jakožto jediného společníka společnosti P., s. r. o. (dále jen „společnost“), v působnosti valné hromady, o zvýšení základního kapitálu a souhlasu s převzetím závazku k novým vkladům Ing. P. P. a Ing. P. P., a dále určení neplatnosti právního úkonu, jímž se Ing. M. P., CSc. vzdal přednostního práva na převzetí závazku ke zvýšení vkladu do společnosti.*

*3) Okresní soud v Liberci usnesením ze dne 16. 6. 2009 (mimo jiné) připustil změnu návrhu (žaloby).*

*4) Vrchní soud v Praze postupem podle ustanovení § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu rozhodl (usnesením ze dne 1. 6. 2010) tak, že jsou v prvním stupni příslušné okresní soudy.*

*5) Podáním ze dne 1. 9. 2010 navrhovatelka opětovně změnila návrh na zahájení řízení tak, že se domáhá určení, že ke dni zániku jejího manželství s Ing. M. P., CSc. byl posledně jmenovaný jediným společníkem společnosti se základním kapitálem ve výši 200 000 Kč.*

*6) Okresní soud v Liberci usnesením ze dne 12. 10. 2010 změnu návrhu připustil a následně věc opětovně předložil Vrchnímu soudu v Praze postupem podle § 104a o. s. ř. k rozhodnutí o věcné příslušnosti.*

*7) Vrchní soud v Praze předložený spis vrátil bez vydání rozhodnutí s tím, že případná změna skutečností, podle nichž se posuzuje věcná příslušnost, nastalá v průběhu řízení, není pro určení věcné příslušnosti soudu rozhodná. Současně poukázal na již vydané usnesení o věcné příslušnosti.*

*Na takto ustaveném základě Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci uzavřel, že „předešlé rozhodnutí vrchního soudu se nemůže vztahovat na nový (od původního odlišný) předmět řízení“. V důsledku nesprávného postupu soudu prvního stupně (jenž připustil změnu „žaloby“, ačkoliv tím došlo ke změně věcné příslušnosti) došlo ke změně předmětu řízení; řízení o novém nároku bylo zahájeno až doručením návrhu na změnu „žaloby“ (za předpokladu, že změna byla soudem připuštěna). Okolnosti rozhodné pro posouzení věcné příslušnosti je tudíž nutné zkoumat k datu zahájení řízení o změněné „žalobě“. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze o věcné příslušnosti se změněné „žaloby“ nedotýká.*

*Jelikož řízení o určení, kdo je (byl) společníkem společnosti s ručením omezeným, je řízením podle § 9 odst. 3 písm. g) o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2013), jsou k jeho projednání věcně příslušné krajské soudy.*

*Proti tomuto usnesení podala navrhovatelka dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř.*

*Namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, uplatňujíc tak dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhujíc, aby je Nejvyšší soud zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.*

*Dovolatelka poukazuje na zásadu perpetuatio fori, ustanovení § 11 odst. 1, věty druhé, a § 104a odst.*

*2 o. s. ř., dovozujíc, že pro posouzení věcné příslušnosti jsou rozhodné okolnosti, jež tu byly v den zahájení řízení (podání „žaloby“ v původním znění). O věcné příslušnosti rozhodl Vrchní soud v Praze, pozdější změna „žaloby“ tudíž nemůže mít vliv na závěr o věcné příslušnosti okresních soudů.*

*Žalovaní považují závěry odvolacího soudu za správné a navrhují, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl.*

*N e j v y š š í s o u d usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.*

**Z odůvodnění:**

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť dovoláním otevřenou otázku výkladu ustanovení § 11 odst. 1 a § 104a odst. 7 o. s. ř. posoudil odvolací soud v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

Podle § 11 odst. 1 o. s. ř. se řízení koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.

Podle § 104a odst. 7 o. s. ř. usnesením vrchního nebo Nejvyššího soudu o věcné příslušnosti jsou účastníci řízení a soudy vázáni.

Občanský soudní řád vychází při stanovení (věcné i místní) příslušnosti soudu ze zásady *perpetuatio fori*, podle níž se místní i věcná příslušnost posuzují podle okolností, které tu jsou v den zahájení řízení (§ 82 odst. 1 o. s. ř.), a takto určená příslušnost trvá až do skončení řízení; změny skutečností rozhodných pro posouzení věcné či místní příslušnosti, jež nastanou až v průběhu řízení, jsou (nestanoví-li zákon jinak) nerozhodné.

Touto zásadou se pak řídí i vrchní soudy, rozhodují-li o věcné příslušnosti postupem podle § 104a o. s. ř. Rozhodnutí o věcné příslušnosti vydané podle posledně označeného ustanovení je pro účastníky i soud závazné (jak ostatně plyne z § 104a odst. 7 o. s. ř.). Poté, kdy vrchní soud rozhodne postupem podle § 104a o. s. ř., tudíž nemůže být v dané věci otázka věcné příslušnosti znovu úspěšně nastolena, a to bez ohledu na to, změní-li se skutečnosti rozhodné pro posouzení věcné příslušnosti (srov. obdobně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. 33 Cdo 2657/99, uveřejněný pod číslem 22/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1934/2009, či ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 829/2010, nebo usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 31 Cdo 365/2009, uveřejněné pod číslem 68/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jež jsou veřejnosti dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu). Usnesení o věcné příslušnosti vydané postupem podle § 104a o. s. ř. je závazné i tehdy, je-li věcně nesprávné.

Rozhodl-li tudíž Vrchní soud v Praze tak, že věcně příslušné k projednání a rozhodnutí této věci jsou okresní soudy, byla otázka věcné příslušnosti v projednávané věci „jednou pro vždy“ vyřešena. Skutečnost, že soud prvního stupně následně připustil změnu návrhu na zahájení řízení, je pro posouzení věcné příslušnosti (jak plyne z výše řečeného) nerozhodná.

Pouze na okraj Nejvyšší soud podotýká, že ustanovení § 95 odst. 2 o. s. ř. brání tomu, aby okresní soud připustil změnu návrhu (žaloby), jestliže by k projednání a rozhodnutí změněného návrhu (žaloby) byl (podle ustanovení upravujících věcnou příslušnost, srov. zejména § 9 o. s. ř.) v prvním stupni věcně příslušný krajský soud; jestliže však soud změnu návrhu (žaloby) přesto (nesprávně) připustí, je svým usnesením vázán (§ 170 odst. 1 o. s. ř.).

V projednávané věci okresní soud neměl připustit již první změnu žaloby (podáním ze dne 25. 3.

2009), neboť podle § 9 odst. 3 písm. b) o. s. ř. (ve znění účinném do 31.12. 2013) jsou k řízení ve statusových věcech obchodních společností (kam spadá i řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí jediného společníka v působnosti valné hromady) věcně příslušné krajské soudy. Obdobně pak jsou k řízení o „určení neplatnosti právního úkonu, jímž se společník vzdal přednostního práva na převzetí závazku ke zvýšení vkladu do společnosti“ v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy podle § 9 odst. 3 písm. g) o. s. ř. (v témže znění).

Tato okolnost, stejně jako připuštění další změny návrhu usnesením č. j. 22 C 281/2008-89, však ničeho nemění na závěru, podle něhož byla otázka věcné příslušnosti v projednávané věci vyřešena („jednou pro vždy“) usnesením Vrchního soudu v Praze č. j. Ncp 658/2010-79.

Jelikož napadené usnesení je v řešení dovoláním otevřené otázky v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn důvodně, Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2, věta první, o. s. ř.).